

Die winsgewendheid van 'n veevertakking: Verander jou perspektief

Herkouersdag

Ruben Badenhorst

OVERBERG

Die winsgewendheid van 'n veevertakking: Verander jou perspektief

Ruben Badenhorst
Landbou Adviseur

AGENDA

01 | SCENARIO-PLAAS: BYKOMENDE EKONOMIESE WAARDE

- *Van moeilijk meetbaar na kwantificeerbaar.*

02 | ROODEBLOEM: WERKLIKE PLAASDATA

- *Meer waarde uit bestaande hulpbronne.*

03 | GEVOLGTREKKING

- *Die waarde van die totale stelsel.*

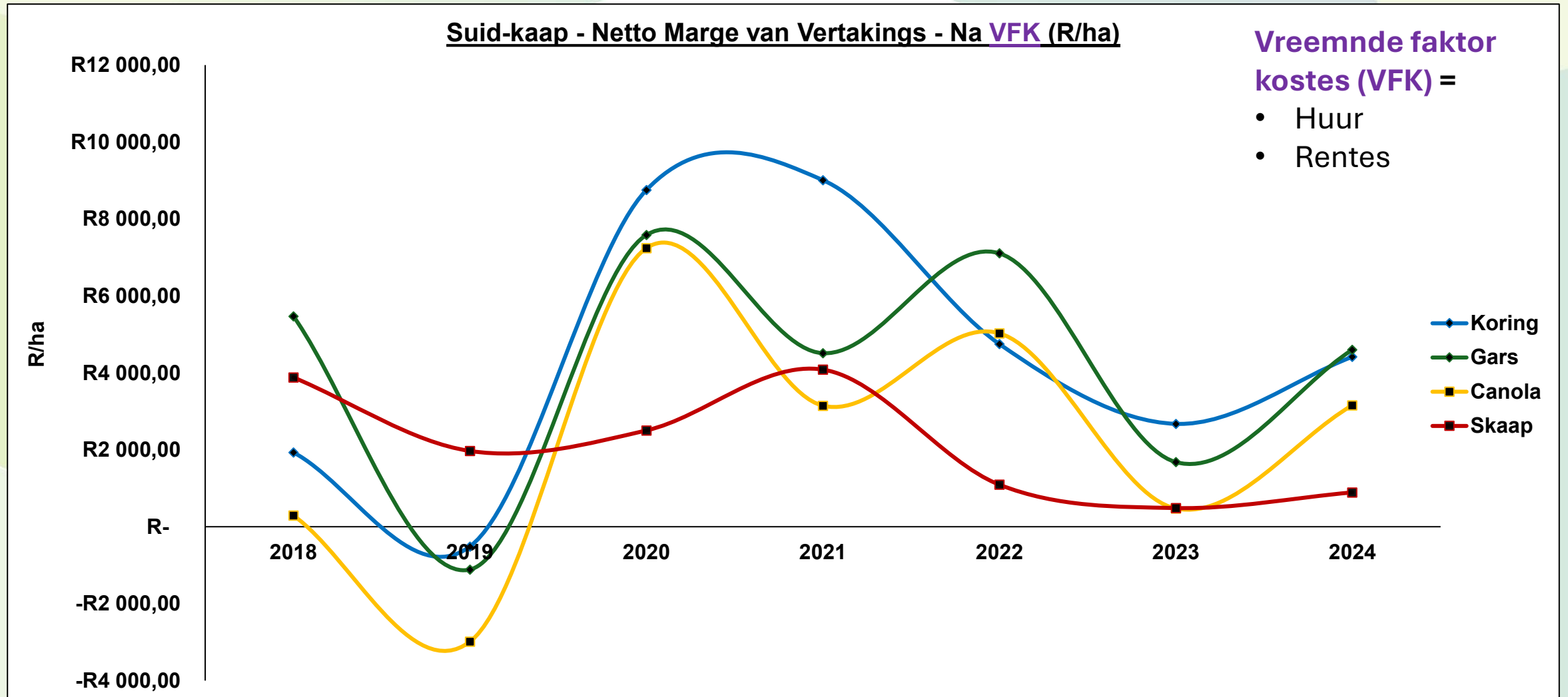
SCENARIO-PLAAS: BYKOMENDE EKONOMIESE WAARDE

Kwantifisering van moeilijk meetbare voordele

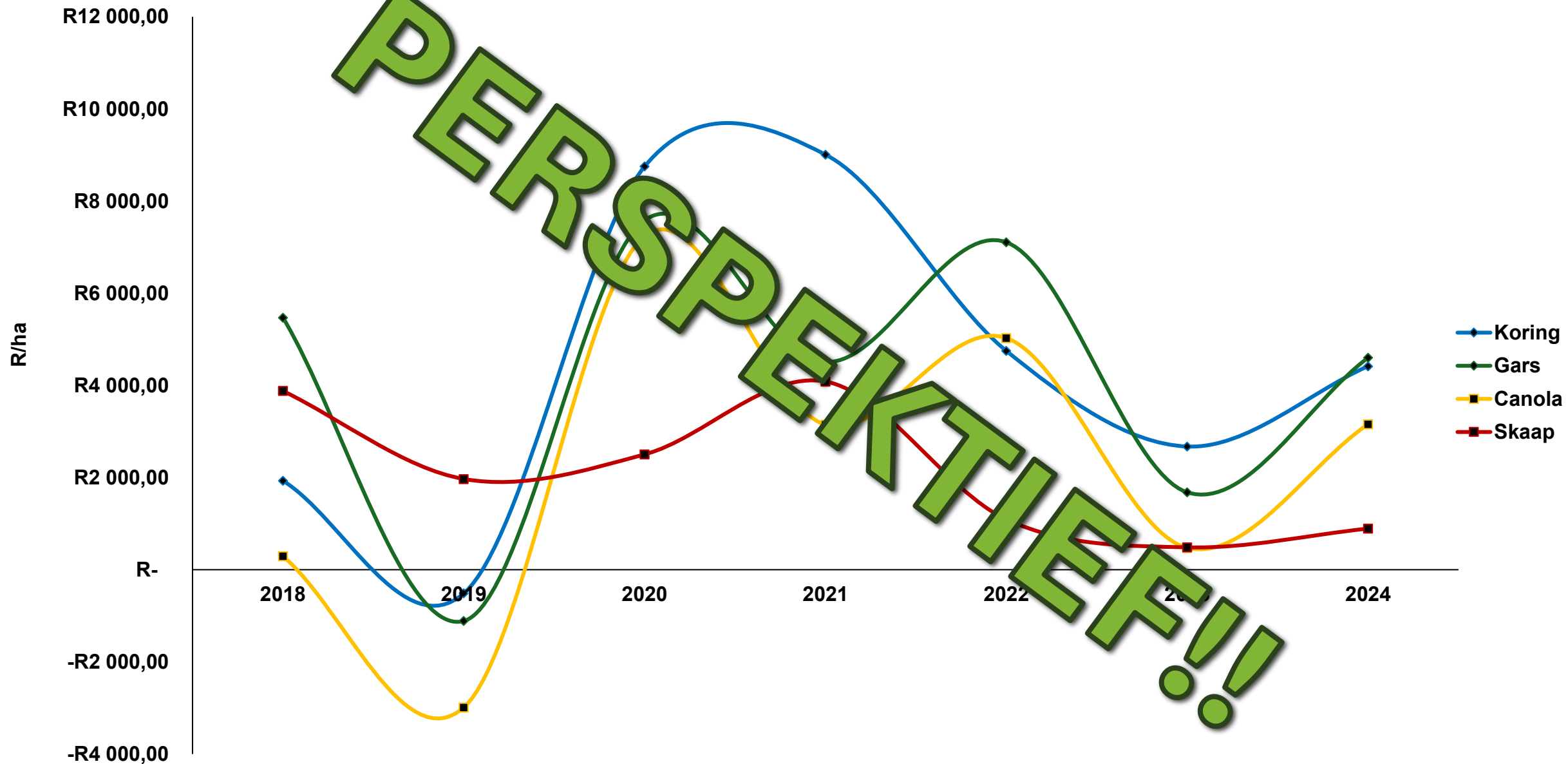

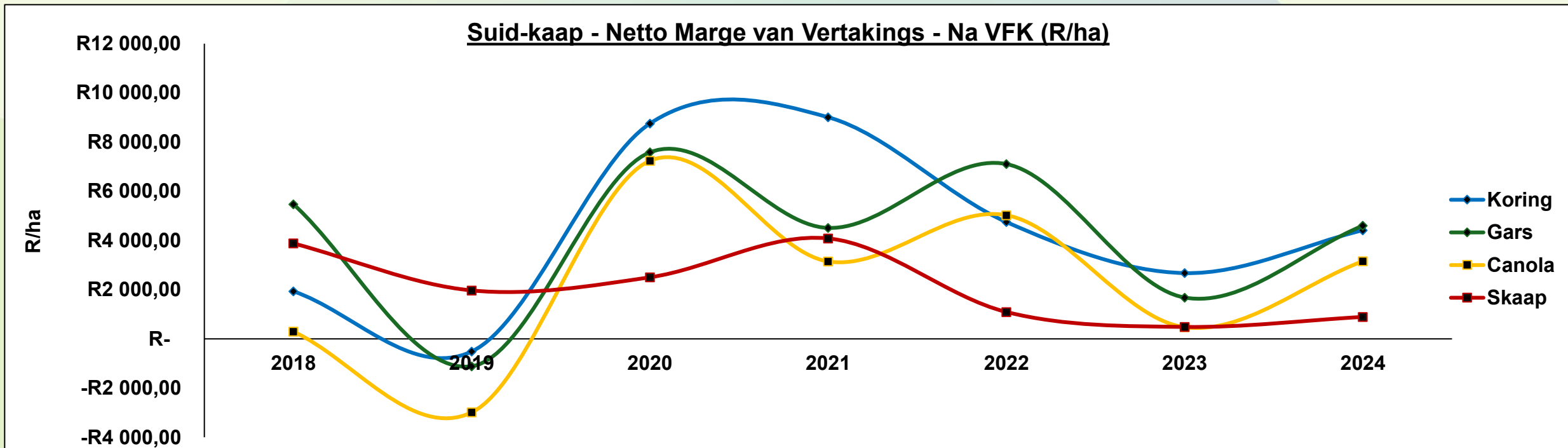
OVERBERG

VOORPLANTINLIGTINGSDAG – MAART 2026

Suid-kaap - Netto Marge van Vertakings - Na VFK (R/ha)

- Die grafiek wys die netto marge van die verskillende vertakings oor tyd.
- Dit is egter nie die volledige ekonomiese waarde van 'n vertakking nie.
- Vee bring ook ander voordele wat moeilik is om te kwantifiseer en nie noodwendig in die netto marge weerspieël word nie.
- **Ons moet dus versigtig wees om nie slegs op die sigbare syfers 'n gevolgtrekking oor die waarde van 'n veevertakking te maak nie.**

Verskuilde ekonomiese voordele van 'n skaapvertakking

Finansiële voordele

- Verbeterde kontantvloei
- **Laer finansieringskoste**
- Likiede bate (skape kan verkoop word indien kontant benodig word)

Produksie- en wisselbouvoordele

- **Stikstofkrediet**
- Chemiese wisselbouvoordele
- Graad- en kwaliteitvoordele
- Groter gewasdiversiteit in die wisselbou
- Interne afset vir voer- en peulgewasse

Bestuursvoordele

- Verbeterde grondgesondheid
- Risikoverspreiding
- Groter produksiebuigsaamheid

Verskuilde ekonomiese voordele van 'n skaapvertakking ~ Scenario-plaas

DOEL: Om geselekteerde ekonomiese voordele van 'n skaapvertakking te illustreer.

1000 hektaar plaas	Koring	Gars	Canola	Kuilvoer Mengesel	Lupien	Lusern (Skaap)
Hektare	200	200	200	50	50	300
Netto wins per ha (3jr)	R2 508	R2 697	R 1 902			R1 381
Totale wins vir plaas	R501 558	R539 399	R380 413			R414 381

Is dit die totale ekonomiese waarde van die skaapvertakking?

NEE!

Maar kan dit bereken word???

Verskuilde ekonomiese voordele van 'n skaapvertakking

Finansiële voordele

- Verbeterde kontantvloei
- **Laer finansieringskoste**
- Likiede bate (skape kan verkoop word indien kontant benodig word)

Produksie- en wisselbouvoordele

- **Stikstofkrediet**
- Chemiese wisselbouvoordele
- Graad- en kwaliteitvoordele
- Groter gewasdiversiteit in die wisselbou
- Interne afset vir voer- en peulgewasse

Bestuursvoordele

- Verbeterde grondgesondheid
- Risikoverspreiding
- Groter produksiebuigsaamheid

Verskuilde ekonomiese voordele van 'n skaapvertakking

~ Scenario-plaas

Stikstofkrediet

Studie	Tipe studie	Gerapporteerde N-krediet
Plaza-Bonilla et al. (2017)	Langtermyn-rotasiestudies / literatuursintese	40–50 kg N/ha bydrae tot die opvolggewas.
Geng et al. (2023)	Meta-analise	23–31 kg N/ha minder kunsmis benodig sonder opbrengsverlies.
Xing et al. (2017)	Veldproewe + APSIM-simulasie	30–65 kg N/ha vir die eerste opvolggewas; 60–110 kg N/ha oor twee opvolggewasse.
Peoples et al. (2015)	Australiese veldproewe	42 kg N/ha meer minerale grond-N ná graanlupiene; 92 kg N/ha ná lupien-bruinbemesting

Kom ons gebruik 'n konserwatiewe waarde vir die Scenario.

Verskuilde ekonomiese voordele van 'n skaapvertakking ~ Scenario-plaas

DOEL: Om geselekteerde ekonomiese voordele van 'n skaapvertakking te illustreer.

1000 hektaar plaas	Koring	Gars	Canola	Kuilvoer Mengesel	Lupien	Lusern (Skaap)
Hektare	200	200	200	50	50	300
Netto wins per ha (3jr)	R2 508	R2 697	R 1 902			R1 381
Totale wins vir plaas	R501 558	R539 399	R380 413			R414 381

Kultivar	Beskrywing	Hoeveelheid (N)	Per Hektaar	Totaal
Lupien (50ha)	N + Wisselbouvoordeel	20	R422	R21 100
Lusern (60ha)	N + Wisselbouvoordeel	30	R633	R37 980

Verskuilde ekonomiese voordele van 'n skaapvertakking

~ Scenario-plaas

Kultivar	Beskrywing	Hoeveelheid (N)	Per Hektaar	Totaal
Lupien (50ha)	N + Wisselbouvoordeel	20	R422	R21 100
Lusern (60ha)	N + Wisselbouvoordeel	30	R633	R37 980

Stikstofvoordeel: R59 080/jaar vir 110ha

- Veevertakking dra die vestigingskoste van lupiene en lusern.
- Die stikstofvoordeel word deur die opvolg-graangewas gerealiseer.
- Hierdie ekonomiese waarde word nie aan die veevertakking toegeskryf nie.

Verskuilde ekonomiese voordele van 'n skaapvertakking

Finansiële voordele

- Verbeterde kontantvloei
- **Laer finansieringskoste**
- Likiede bate (skape kan verkoop word indien kontant benodig word)

Produksie- en wisselbouvoordele

- **Stikstofkrediet**
- Chemiese wisselbouvoordele
- Graad- en kwaliteitvoordele
- Groter gewasdiversiteit in die wisselbou
- Interne afset vir voer- en peulgewasse

Bestuursvoordele

- Verbeterde grondgesondheid
- Risikoverspreiding
- Groter produksiebuigsaamheid

Verskuilde ekonomiese voordele van 'n skaapvertakking ~ Scenario-plaas

Finansieringsvoordeel van 'n veevertakking

Wat is daai voordeel en hoe word dit bereken?

Voor ons dit kan antwoord moet ons weet wat is die tipiese kostes wat 'n plaas dra en inkomstes wat dit genereer.

Algemene Insette	(R/ha)	1000ha
Direkte Koste	R7 485	R7 484 905
Bewerking Koste	R2 152	R2 151 745
Oorhoofs Koste	R2 604	R2 604 265
TOTAAL	R12 241	R12 240 915

Verskuilde ekonomiese voordele van 'n skaapvertakking ~ Scenario-plaas

Finansieringsvoordeel van 'n veevertakking

Werklike studiegroep syfers van boere in die Overberg (2025):

Algemene Insette	(R/ha)	1000ha
Direkte Koste	R7 485	R7 484 905
Bewerking Koste	R2 152	R2 151 745
Oorhoofs Koste	R2 604	R2 604 265
TOTAAL	R12 241	R12 240 915

Verskuilde ekonomiese voordele van 'n skaapvertakking

~ *Scenario-plaas*

Finansieringsvoordeel van 'n veevertakking

Werklike studiegroep syfers van boere in die Overberg (2025):

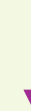
Algemene Insette	(R/ha)	1000ha
Direkte Koste	R7 485	R7 484 905
Bewerking Koste	R2 152	R2 151 745
Oorhoofs Koste	R2 604	R2 604 265
TOTAAL	R12 241	R12 240 915

Verskuilde ekonomiese voordele van 'n skaapvertakking ~ Scenario-plaas

Finansieringsvoordeel van 'n veevertakking

Werklike Studiegroep Syfers (2025):

Per ha
weiding

Algemene Insette	(R/ha)	1000ha
Direkte Koste	R7 485	R7 484 905
Bewerking Koste	R2 152	R2 151 745
Oorhoofs Koste	R2 604	R2 604 265
TOTAAL	R12 241	R12 240 915

Algemene Skaap Inkomstes	(R/ha)	300ha
Wol Inkomste	R3 326	R997 908
Vleis Inkomste	R6 547	R1 964 205
TOTAAL	R9 874	R2 962 113

Verskil = + R357 848

Verskuilde ekonomiese voordele van 'n skaapvertakking

~ **Scenario-plaas**

Finansieringsvoordeel van 'n veevertakking

Aanname	Graanboer (geen vee)	Graan- en skaapboer
Rentekoers	Prima + 0,5%	Prima + 0,5%
Oorhoofse koste	R2 604/ha/jaar	R2 604/ha/jaar
Oorhoofse koste word aangegaan	Eweredig deur die jaar	Eweredig deur die jaar
Finansiering van oorhoofse koste	Volledig deur bankfasiliteit tot graaninkomste ontvang word	Gedeeltelik deur wol- en vleisinkomste gefinansier

Verskuilde ekonomiese voordele van 'n skaapvertakking

~ *Scenario-plaas*

Finansieringsvoordeel van 'n veevertakking

Berekening	Waarde
Jaarlikse oorhoofse koste	R2 604/ha
Maandelikse oorhoofse koste	R217/ha
Rentekoers	Prima + 0,5% = 11,25%
Rente =	= R2,03/ha

Berekening	Waarde
Jaarlikse oorhoofse koste	R2 604/ha
Maandelikse oorhoofse koste	R217/ha
Rentekoers	Prima + 0,5% = 11,25%
Rente =	= R2,03/ha per maand

Maand	Saldo waarop rente gehef word (R/ha)	Rente vir maand (R/ha)
Jan	217,02	2,03
Feb	434,05	4,07
Mrt	651,07	6,1
Apr	868,09	8,14
Mei	1 085,11	10,17
Jun	1 302,14	12,21
Jul	1 519,16	14,24
Aug	1 736,18	16,28
Sep	1 953,20	18,31
Okt	2 170,23	20,35
Nov	2 387,25	22,38
Des	2 604,27	24,42
Totaal		R158,70

*Rente is bereken op grond van 'n vereenvoudigde maandelikse kontantvloeimodel. 'n Daaglikse renteberekening sou die absolute rentekoste effens verlaag, maar verander nie die relatiewe rentebesparing tussen die twee produksiestelsels weselik nie.

Berekening	Waarde
Jaarlikse oorhoofse koste	R2 604/ha
Maandelikse oorhoofse koste	R217/ha
Rentekoers	Prima + 0,5% = 11,25%
Rente =	= R2,03/ha per maand

Maand	Saldo waarop rente gehef word (R/ha)	Rente vir maand (R/ha)
Jan	217,02	2,03
Feb	434,05	4,07
Mrt	651,07	6,10
Apr	868,09	8,14
Mei	1 085,11	10,17
Jun	1 302,14	12,21
Jul	1 519,16	14,24
Aug	1 736,18	16,28
Sep	1 953,20	18,31
Okt	2 170,23	20,35
Nov	2 387,25	22,38
Des	2 604,27	24,42
Totaal		R158,70

Hoekom wys ons die syfers?

Vir die finansieringsvoordeel!
R158,70/ha voordeel met veevertakking.
R158 700 totaal vir 1000ha plaas

Verskuilde ekonomiese voordele van 'n skaapvertakking ~ Scenario-plaas

Stikstofkrediet en finansieringsvoordeel van 'n veevertakking

1000 hektaar plaas	Koring	Gars	Canola	Kuilvoer Mengesel	Lupien	Lusern (Skaap)
Hektare	200	200	200	50	50	300
Netto wins per ha (3jr)	R2 508	R2 697	R 1 902			R1 381
Totale wins vir plaas	R501 558	R539 399	R380 413			R414 381

Voordeel	Per Hektaar	Totaal
Stikstofkrediet (110ha)	R197	R59 080
Finansieringsvoordeel (1000 ha)	R158	R158 000
TOTAAL		R217 780

Verskuilde ekonomiese voordele van 'n skaapvertakking ~ Scenario-plaas

Stikstofkrediet en finansieringsvoordeel van 'n veevertakking

1000 hektaar plaas	Koring	Gars	Canola	Kuilvoer Mengesel	Lupien	Lusern (Skaap)
Hektare	200	200	200	50	50	300
Netto wins per ha (3jr)	R2 508	R2 697	R 1 902			R1 381
Totale wins vir plaas	R501 558	R539 399	R380 413			R414 381
						+
						R217 780

Verskuilde ekonomiese voordele van 'n skaapvertakking ~ Scenario-plaas

Stikstofkrediet en finansieringsvoordeel van 'n veevertakking

1000 hektaar plaas	Koring	Gars	Canola	Kuilvoer Mengesel	Lupien	Lusern (Skaap)
Hektare	200	200	200	50	50	300
Netto wins per ha (3jr)	R2 508	R2 697	R 1 902			R1 113
Totale wins vir plaas	R501 558	R539 399	R380 413			R414 381
	-	-	-			+
	R72 593	R72 593	R72 593			R217 780
Totale wins vir plaas	R428 965	R466 806	R307 821			R632 161

Verskuilde ekonomiese voordele van 'n skaapvertakking ~ Scenario-plaas

Stikstofkrediet en finansieringsvoordeel van 'n veevertakking

1000 hektaar plaas	Koring	Gars	Canola	Kuilvoer Mengesel	Lupien	Lusern (Skaap)
Hektare	200	200	200	50	50	300
Netto wins per ha (3jr)	R2 508	R2 697	R 1 902			R1 113
Totale wins vir plaas	R501 558	R539 399	R380 413			R414 381
	-	-	-			+
	R72 593	R72 593	R72 593			R217 780
Totale wins vir plaas	R428 965	R466 806	R307 821			R632 161
Totale wins per ha	R2 145	R2 334	R1 539			R2 107

Verskuilde ekonomiese voordele van 'n skaapvertakking

Finansiële voordele

- Verbeterde kontantvloei
- [Laer finansieringskoste](#)
- Likiede bate (skape kan verkoop word indien kontant benodig word)

Produksie- en wisselbouvoordele

- [Stikstofkrediet](#)
- Chemiese wisselbouvoordele
- Graad- en kwaliteitvoordele
- Groter gewasdiversiteit in die wisselbou
- Interne afset vir voer- en peulgewasse

Bestuursvoordele

- Verbeterde grondgesondheid
- Risikoverspreiding
- Groter produksiebuigsaamheid

***WAT VAN DIE
ANDER
VOORDELE??***

Verskuilde ekonomiese voordele van 'n skaapvertakking

~ **Scenario-plaas**

Stikstofkrediet en finansieringsvoordeel van 'n veevertakking

1000 hektaar plaas	Koring	Gars	Canola	Kuilvoer Mengesel	Lupien	Lusern (Skaap)
Hektare	200	200	200	50	50	300
Totale wins per ha	R2 145	R2 334	R1 539			R2 107

LET WEL:

- Hierdie is 'n **scenario-ontleding!**
- Illustreer **potensiële** bykomende ekonomiese voordele van 'n skaapvertakking.
- Hierdie voordele word nie noodwendig in die finansiële state weerspieël nie.
- Dit is baie keer moeilik om te kwantifiseer.
- **DÍT IS DIE DOEL VAN DIE SPESIFIEKE ONTLEDING WAT HIER GEDOEN IS!**

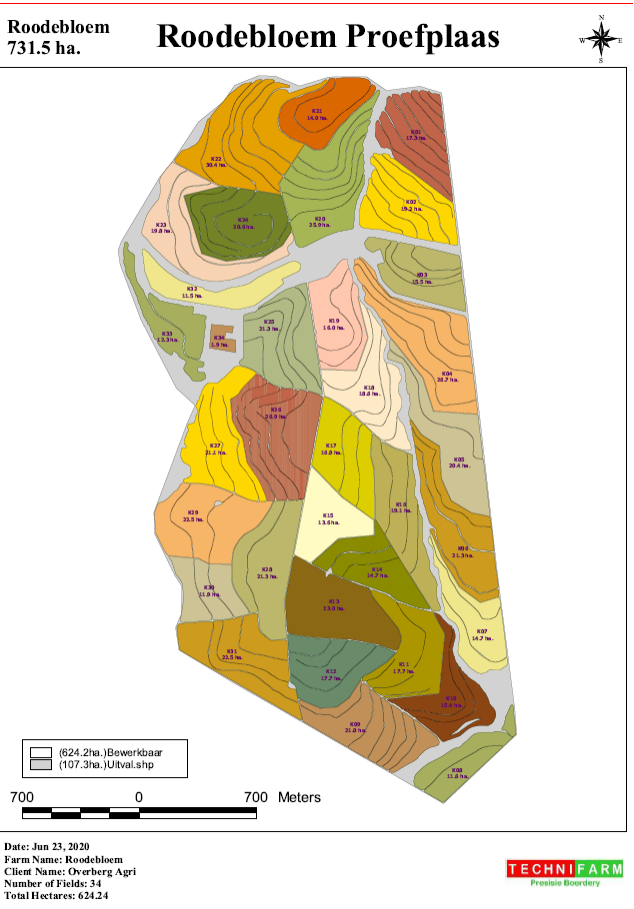
ROODEBLOEM: WERKLIKE PLAASDATA

Vertikale groei: Meer waarde uit bestaande hulpbronne

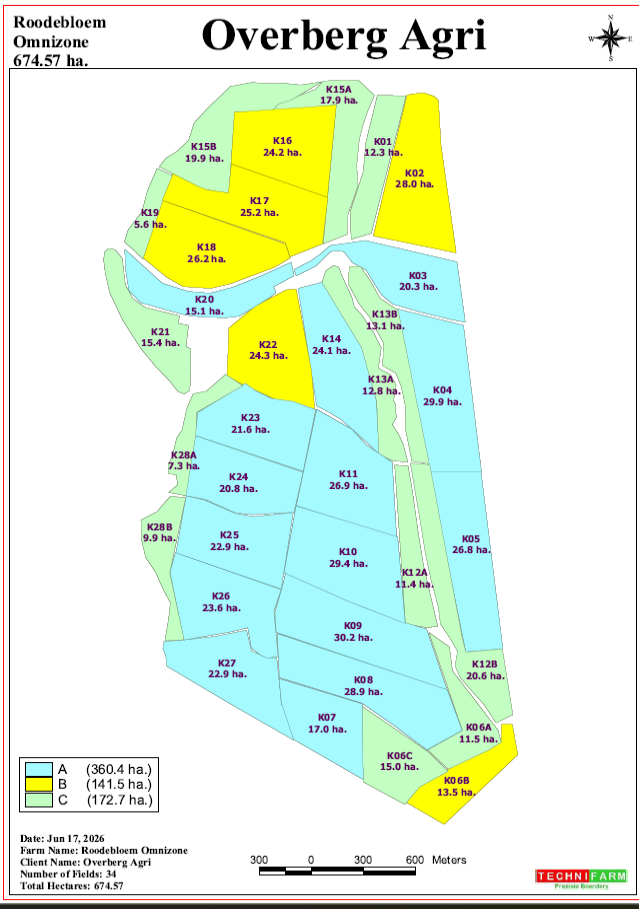
OVERBERG

OU STELSEL VAN BOER

	OU STELSEL VAN BOER	NUWE STELSEL VAN BOER
Ha Graan	502	502
Ha Weiding/ Skaap	173	173
Totale Netto Wins	- R539 663	R458 441

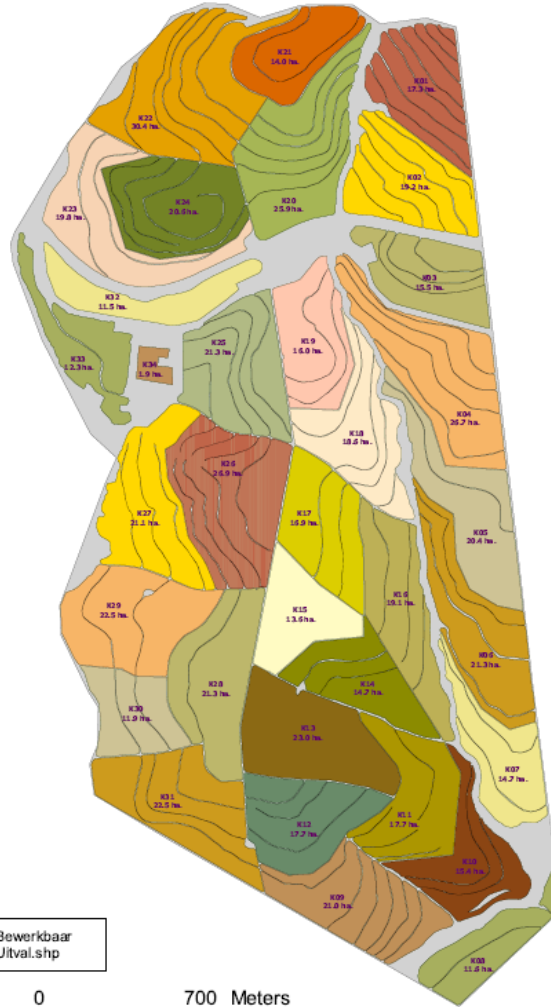
NUWE STELSEL VAN BOER

‘n Duidelike “sigbare” verskil tussen die twee stelsels...
Maar waar lê die "interne" verskille?
Kom ons kyk na ‘n praktiese voorbeeld.

Roodebloem
731.5 ha.

Roodebloem Proefplaas

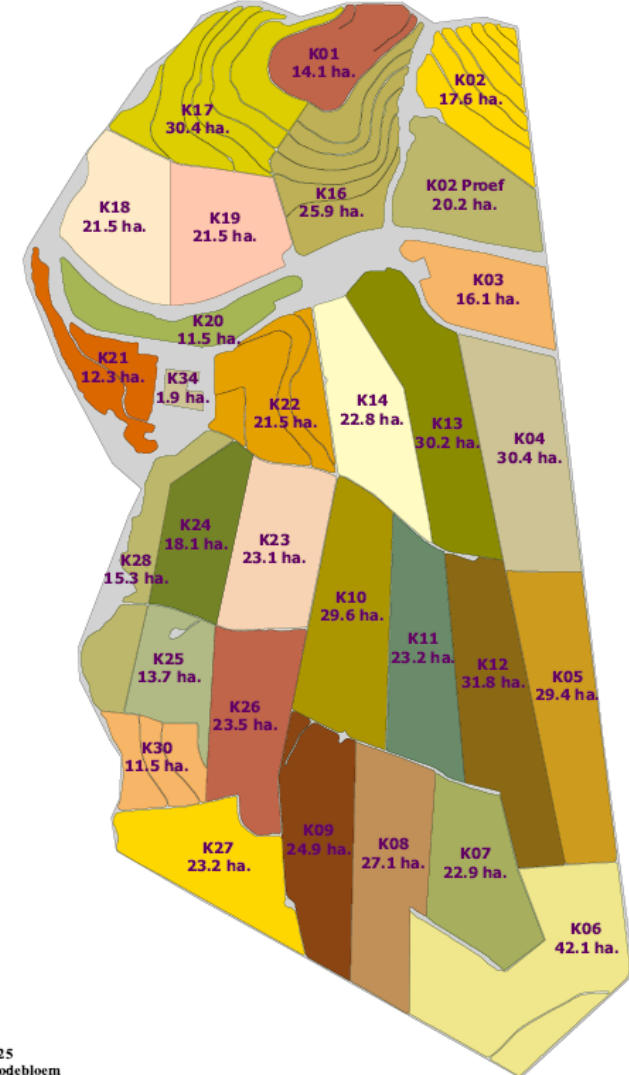

Date: Jun 23, 2020
Farm Name: Roodebloem
Client Name: Overberg Agri
Number of Fields: 34
Total Hectares: 624.24

TECHNIFARM
Precision Boundary

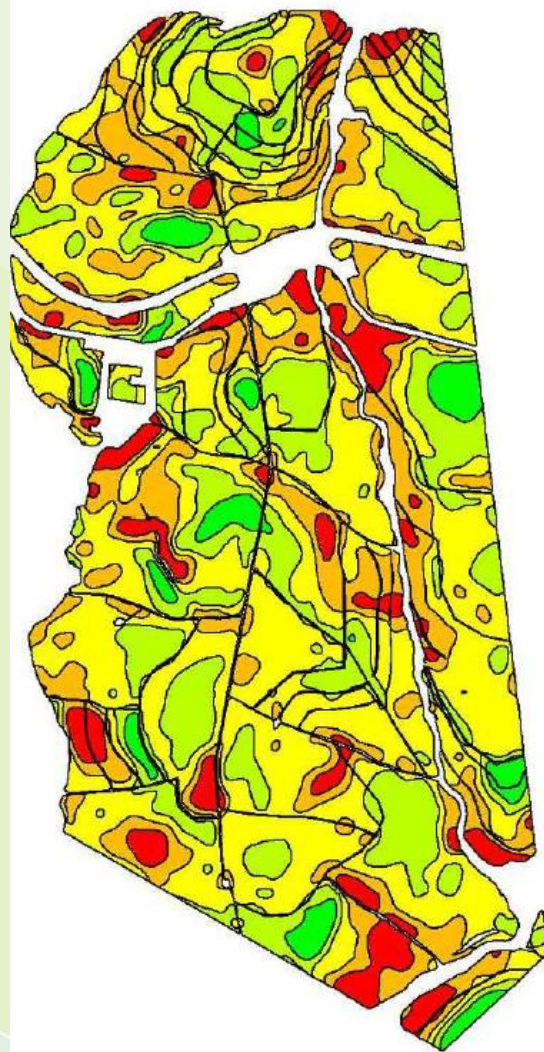
Roodebloem
731.5 ha.

Roodebloem Proefplase

Date: Jan 23, 2025
Farm Name: Roodebloem
Client Name: Overberg Agri
Number of Fields: 30
Total Hectares: 657.19

TECHNIFARM
Precision Boundary

Grower : Overberg Agri

Farm : Roodebloem

Field : Multiple

Area : 638.53 ha

Normalized NDVI

((1))

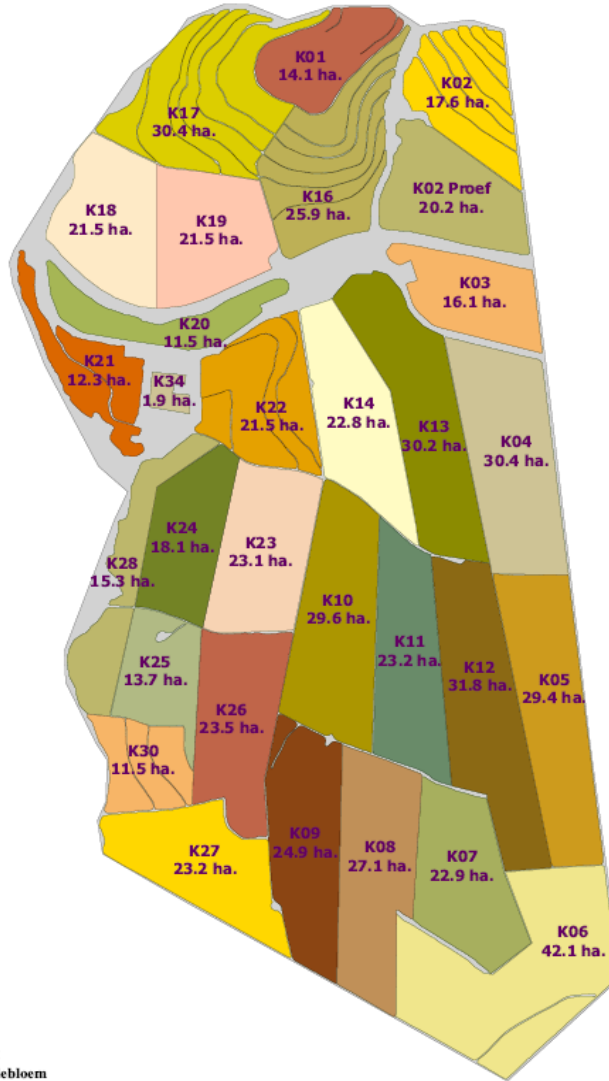
Vêr Bo Gemiddeld	(24.8 ha - 3.9%)
Bo Gemiddeld	(141.0 ha - 22.1%)
Gemiddeld	(292.7 ha - 45.8%)
Onder Gemiddeld	(134.8 ha - 21.1%)
vêr onder gemiddeld	(45.8 ha - 7.2%)

1
N

Roodebloem
731.5 ha.

Roodebloem Proefplase

Date: Jan 23, 2025
Farm Name: Roodebloem
Client Name: Overberg Agri
Number of Fields: 30
Total Hectares: 657.19

400 0 400 800 Meters

TECHNIFARM
Precision Boundary

BLOU

A-Kampe = 360,4 ha

GEEL

B-Kampe = 141,5 ha

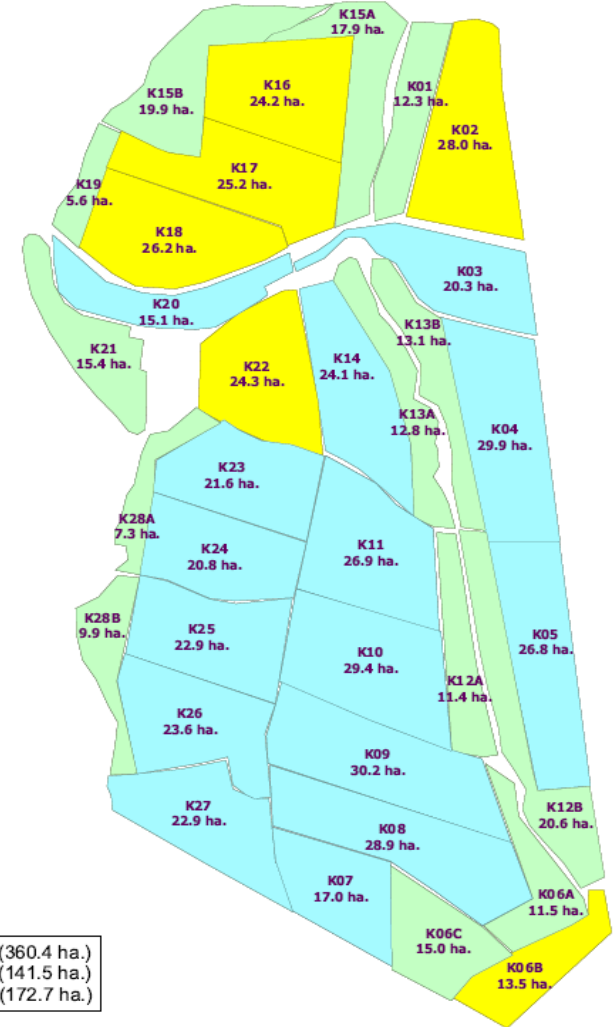
GROEN

C-Kampe = 172,7 ha

Roodebloem
Omnizone
674.57 ha.

Overberg Agri

A (360.4 ha.)
B (141.5 ha.)
C (172.7 ha.)

Date: Jun 17, 2026
Farm Name: Roodebloem Omnizone
Client Name: Overberg Agri
Number of Fields: 34
Total Hectares: 674.57

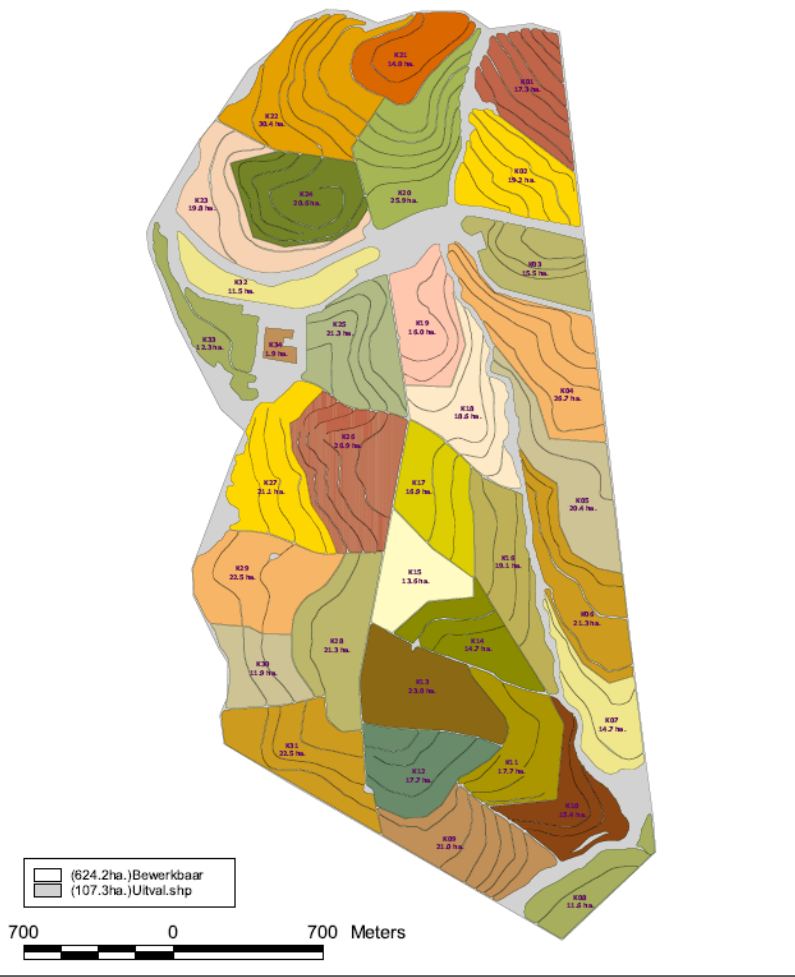
300 0 300 600 Meters

TECHNIFARM
Precision Boundary

OU STELSEL VAN BOER

Roodebloem
731.5 ha.

Roodebloem Proefplaas

Date: Jun 23, 2020
Farm Name: Roodebloem
Client Name: Overberg Agri
Number of Fields: 34
Total Hectares: 624.24

Huidige omstandigehede

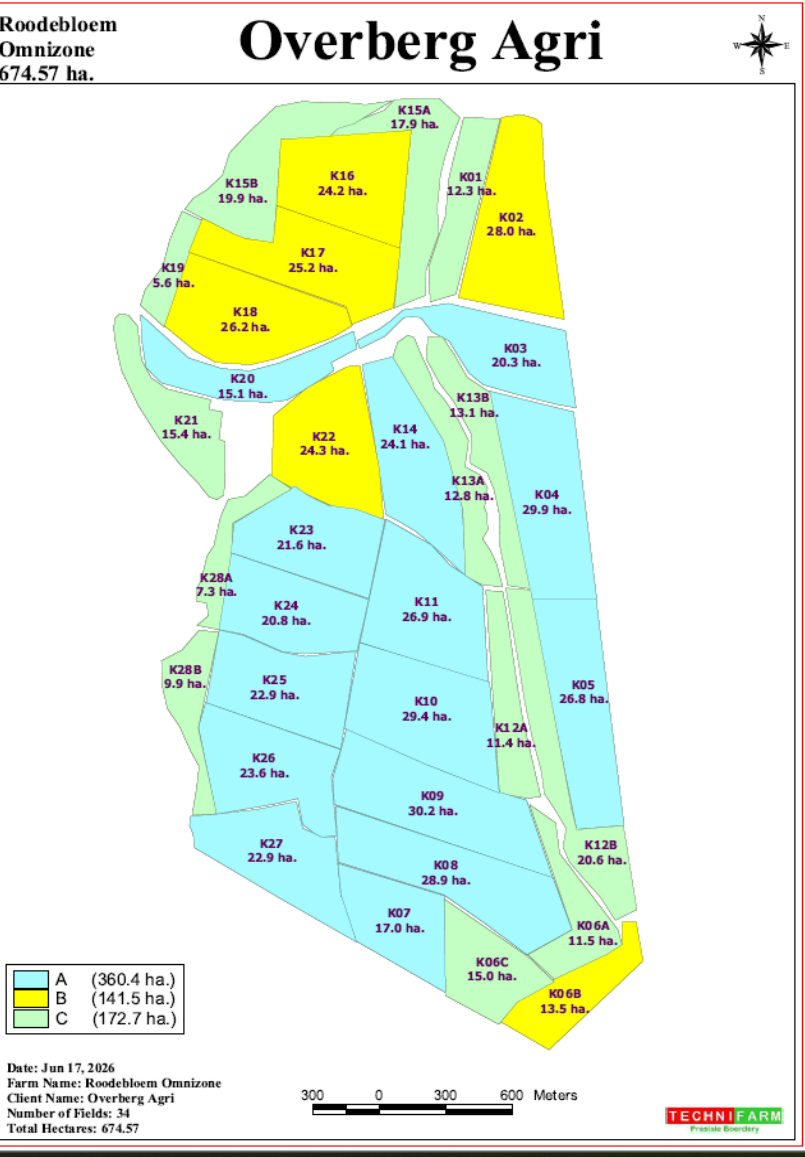
		T/ha		
	Ha	Gars	Koring	Canola
A - Kampe	360	3,4	3,5	2,0
B - Kampe	141	3,0	3,0	1,8
C - Kampe	173	2,0	2,0	0,8
TOTALE HA	674			
HA SONDER SKAAP	501			
		1/3 HA	1/3 HA	1/3 HA
A - Kampe	268	89	89	89
B - Kampe	105	35	35	35
C - Kampe	128	42	42	42
Weiding (A, B en C)	173			
TOTALE HA	674	167	167	167

OPSOMMING	HA	Gars	Koring	Canola
BPW (prys x tonne)	501	R 14 677	R 14 816	R 14 767
INSETKOSTES	501	R 14 994	R 16 200	R 16 292
NETTO WINS	501	-R 317	-R 1 384	-R 1 525

Netto plaas effek = -R539 663,29

NUWE STELSEL VAN BOER

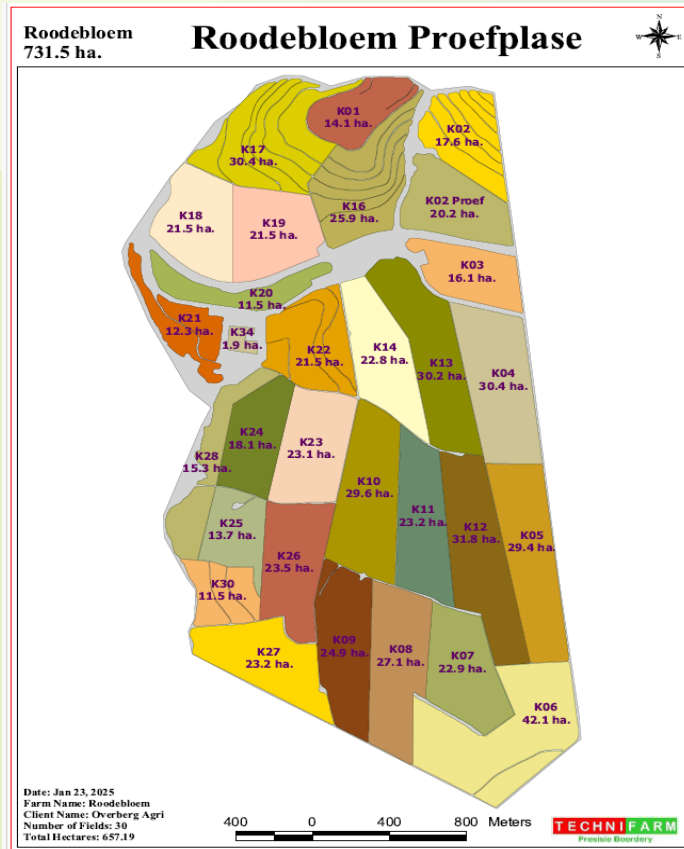
Huidige omstandigehede

		T/ha		
	Ha	Gars	Koring	Canola
A - Kampe	360	3,4	3,5	2,0
B - Kampe	141	3,0	3,0	1,8
C - Kampe	173			
TOTALE HA	674			
HA SONDER SKAAP	501			
		1/3 HA	1/3 HA	1/3 HA
A - Kampe	360	120	120	120
B - Kampe	141	47	47	47
C - Kampe (weiding)	173	57	57	57
	0			
TOTALE HA	674	224,87	224,87	224,87

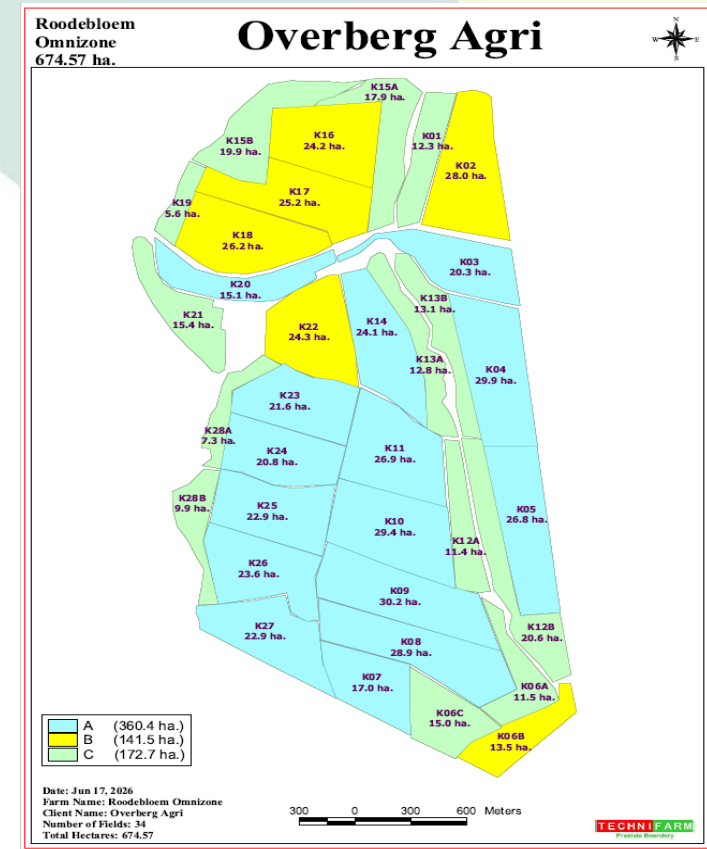
OPSOMMING	HA	Gars	Koring	Canola
BPW (prys x tonne)	502	R 16 312	R 16 527	R 17 386
INSETKOSTES	502	R 14 994	R 16 200	R 16 292
NETTO WINS	502	R 1 319	R 328	R 1 094

Netto plaas effek = R458 440,70

OU STELSEL VAN BOER

NUWE STELSEL VAN BOER

**Verskil tussen ou en
nuwe stelsel**

R1 989 per ha

R998 104 per plaas

ROODEBLOEM IS BETER AF DEUR NET DIE GROND OPTIMAAL TE BENUT!

ROODEBLOEM: WERKLIKE PLAASDATA

- **Wat van die kapitale uitgawe (draad span)?**

Totale draadspan lengte (M)	100
Totaal (Afbreek & Bind)	R4 937,75

Totale draadspan lengte (M)	11 390
Totaal (Afbreek & Bind)	R562 409,66

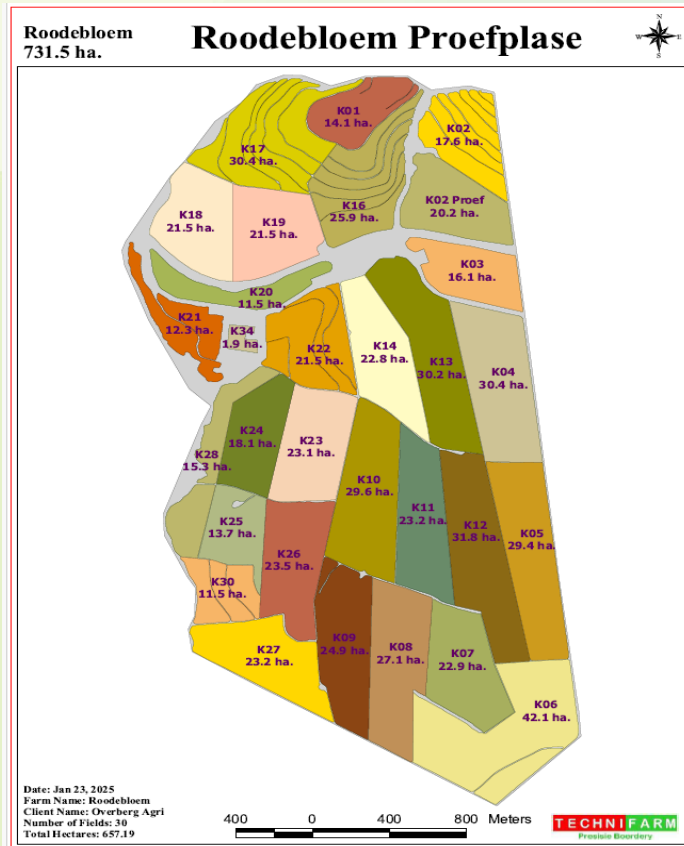
KAPITALE INSET: R562 410

NETTO VERSKIL (ou- vs nuwe stelsel): R998 104

NETTO WINS NUWE STELSEL: R458 441

- **Hanteer dit soos 'n langtermyn projek as dit te veel is vir een jaar.**
- **Gebruik tydelike oplossings.**
- **Toets eers die sisteem.**

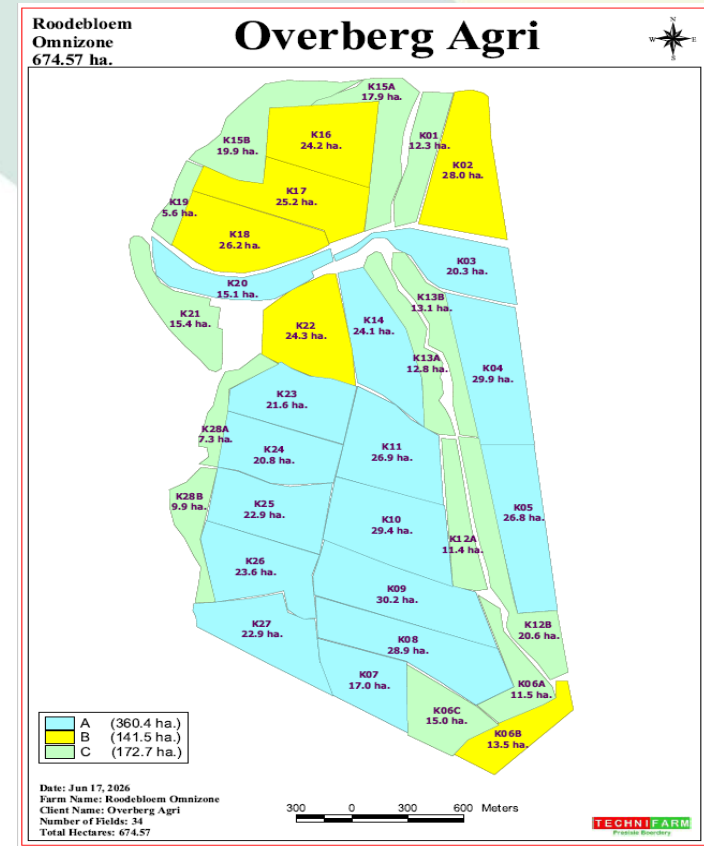
OU STELSEL VAN BOER

Verskil tussen ou en
nuwe stelsel

Verbeter vertikaal

NUWE STELSEL VAN BOER

ONS IS BETER AF DEUR NET ONS GROND/ STELSEL OPTIMAAL TE BENUT!

ONS IS BETER AF DEUR NET ONS PERSPEKTIEF TE VERANDER!

GEVOLGTREKKING

- Die doel van die aanbieding is nie om te bewys dat vee beter as graan is of andersom nie.
- Elke vertakking het sy eie direkte én indirekte waarde.
- Nie al die ekonomiese voordele van 'n vertakking word in die finansiële state weerspieël nie.
- Die grootste waarde kan juis lê in hoe vertakkings mekaar **komplementeer en bevorder**.
- Kyk dus nie net na die wins van 'n enkele vertakking nie, kyk na die waarde wat dit tot die **totale stelsel** toevoeg.
- **Ontleed jou plaas** as 'n geheel: Waar kan bestaande hulpbronne beter benut word en waar kan vertakkings mekaar versterk?
- **Die uiteindelijke doel is nie om die “beste” vertakking te kies nie, maar om die beste moontlike boerderystelsel te ontwikkel.**

OVERBERG

— A G R I —

MOENIE NET VRA:

“WAT MAAK DIE MEESTE GELD?”

VRA OOK:

**“HOE KAN MY VERTAKKINGS
MEKAAR VERSTERK EN DIE
TOTALE STELSEL VERBETER?”**

VERANDER JOU PERSPEKTIEF | BOU 'N STERKER TOEKOMS | ONTWIKKEL DIE VOLLEDIGE STELSEL

OVERBERG

— AGRI —

KENNIS • ERVARING • TOEKOMS

RUBEN BADENHORST

— Agricultural Advisor —

📍 CALEDON

✉ e: rubenb@overbergagri.co.za

☎ c: 076 697 6159

CHRIS NEL

— Agricultural Advisor —

📍 BREDASDORP

✉ e: chrisn@overbergagri.co.za

☎ c: 079 338 7396

SUZANNE LUREMAN

— Agricultural Advisor —

📍 MOORREESBURG

✉ e: suzannel@overbergagri.co.za

☎ c: 082 879 7205